

Мовно-літературна освітня галузь

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

Верготи Лідія Танасіївна,

учитель української мови та літератури
вищої категорії, учитель-методист

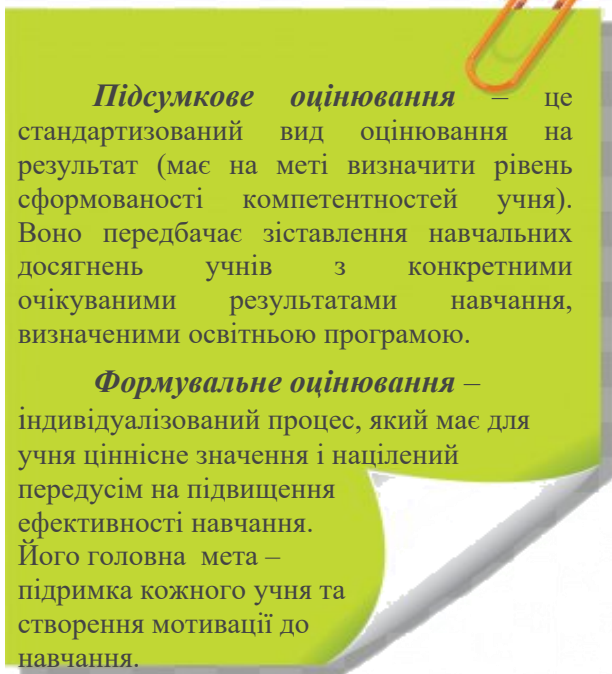
Чорноморського академічного ліцею імені
Тараса Шевченка Чорноморської міської
ради Одеського району Одеської області,
тренер НУШ

Цимбал Тетяна Василівна,

учитель української мови та літератури
вищої категорії, учитель-методист

Одеської загальноосвітньої школи №65 I-III
ступенів Одеської міської ради Одеської
області

У Концепції Нової української школи задекларовано зміни підходів до оцінювання результатів навчання. Одним із таких підходів є формувальне оцінювання, яке вважають оцінюванням для поліпшення навчання.

Підсумкове оцінювання – це стандартизований вид оцінювання на результат (має на меті визначити рівень сформованості компетентностей учня). Воно передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Формувальне оцінювання – індивідуалізований процес, який має для учня ціннісне значення і націлений передусім на підвищення ефективності навчання. Його головна мета – підтримка кожного учня та створення мотивації до навчання.

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-formuvalne-ocinyuvannya-237952.html>

Якщо уявити учнів в образі рослин, то **підсумкова оцінка**, прийнятна для традиційного навчання, – це **процес простого вимірювання їхнього зросту**. Результати вимірювань будуть цікавими для порівняння та аналізу, але вони самі по собі не впливають на ріст рослин. **Формувальне оцінювання**, навпаки, схоже на **підживлення і полив** рослин. Тим самим безпосередньо впливає на їх ріст.

<https://quizizz.com/admin/quiz/607db063628354001b93320c/>

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

Формувальне оцінювання – інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу

- ✓ **вчителям** визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання;
- ✓ **учням** усвідомлювати й відслідковувати особистий прогрес і планувати за допомогою вчителя подальші кроки у навчанні.

Формувальне оцінювання дає змогу зрозуміти:

- Як далеко просунулися учні?
- У якому напрямку їм потрібно рухатися далі?
- У який спосіб це зробити краще?

Підсумкове та формувальне

оцінювання не виключають одне одного, а лише доповнюють.

Під час формувального оцінювання ми **корегуємо** процес навчання, під час підсумкового – **визначаємо якість** його результатів.

Формувальне оцінювання має на меті:

– підтримати навчальний поступ учнів;
– формувати в учнях впевненість у собі, наголошуючи на сильних боках особистості, а не на помилках;

– діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання;
– вчасно виявляти проблеми та запобігати їхньому нашаруванню;
– запобігати побоюванням помилятися;

– підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів навчання.

	Традиційне оцінювання	Формувальне оцінювання
Мета	Оцінити рівень навчальних досягнень учнів (оцінити якість)	Оптимізація навчального процесу для розвитку особистості учнів (підвищити якість)
Хто оцінює	Вчитель	Вчитель, самооцінювання, взаємооцінювання
Оцінюється	Результат навчання	Процес навчання
Порівнюється	З іншими учнями	З попередніми досягненнями учнів
Пріоритет	Оцінки	Учіння
Тип взаємодії у класі (у групі)	Конкуренція (змушує учнів конкурувати між собою)	Співпраця, співтворчість (допомагає учням вчитися один в одного)
Мотивація	Знижується	Підвищується
Критерії	Не чіткі	Чіткі, прозорі

За Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П.

Формувальне оцінювання: від теорії до практики
<https://core.ac.uk/download/pdf/33688458.pdf>

Чим є формувальне оцінювання та чим воно не є:

- це не оцінка, а механізм формування навчального процесу;
- це інструмент підтримки, а не контролю;
- відбувається під час навчання і є його частиною;
- оцінює процес навчання;
- завжди є позитивним;
- індивідуалізоване;
- забезпечує зворотний зв'язок, який допомагає зрозуміти наступні кроки в навчанні;
- усвідомлення самим учнем дистанції між тим, чого він хоче досягти, і тим, де він знаходиться в даний момент;
- планування того, що учень повинен зробити, щоб цю дистанцію скоротити;
- зміцнює впевненість у тому, що можна поліпшити результати.

Оцінювання досягнень учнів необхідно спрямовувати на **формування позитивної їх самооцінки.**

Мовно-літературна освітня галузь

Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень учнів. Про труднощі у навчанні необхідно говорити з учнем індивідуально, аби не створювати ситуацію колективної зневаги до дитини.

Формувальне оцінювання діагностує сфери, які потребують покращення, і допомагає покращити їх.

Доцільно вчити дітей **взаємооцінюванню**. При цьому формувати вміння коректно висловлювати думку про результат роботи однокласника, давати поради щодо його покращення.

Важливо **не протиставляти** дітей одне одному. Стимулюючим має бути порівняння роботи (відповіді, дії тощо) з тим, як працювала дитина раніше.

Формувальне оцінювання не може складатися з балу, цифри, букви чи лише одного слова. Учитель має надавати батькам пояснення, письмове чи словесне.

Формувальне оцінювання – це зворотний зв'язок, який здобувач освіти регулярно отримує впродовж навчання.

Через зворотний зв'язок можна не лише показати здобувачеві, що вже виходить добре та на що варто звернути увагу.

Інструменти та культура формувального оцінювання

Методів та інструментів навчання та оцінювання багато! Як знайти найефективніші?

Навчати через дію та співпрацю, спрямовувати діяльність учнів на досягнення очікуваних результатів.

Формувальне оцінювання необхідне тому, що діти повинні вміти навчатися самостійно, розуміти, що розповіді дорослих чи підручник – це лише одне з джерел інформації.

Формувальне оцінювання не повинно містити *НЕ*, жодних суджень чи критики.

Мета формувального оцінювання – дати здобувачеві освіти (та вчителю) інформацію про поточний рівень навчальних досягнень та шляхи їх покращення.

Коли кухар готує суп і куштує його – це **формувальне оцінювання**.
Коли страву пробує клієнт – це **підсумкове оцінювання**.
Пол Блек, експерт з оцінювання

<https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/05/Otsinyuvannya-v-Noviy-ukrainskiy-shkoli-resurs-dlya-rozvytku-zamist-vyroku.jpg>

Сучасні діти відкриті для будь-якої інформації! Як навчати?

- Бути «на одній хвилі» з учнями.
- Надати учням змогу самим обирати метод вирішення завдань.
- Обговорювати важливі питання разом, не нав'язувати свою точку зору, дискутувати.
- Підтримувати кожного учня.

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

Оцінка дає орієнтир, але не є істиною в останній інстанції. Тому вчитель має перевіряти не лише знання дітей, а й уміння їх використовувати, уміння і прагнення співпрацювати, бажання навчатися, зацікавленість тощо. А ще вчитель оцінює й свою роботу, коригує траєкторію навчання, учиться гнучко реагувати на різні ситуації, по-різному організувати заняття та уроки, вибудувати індивідуальну освітню траєкторію кожної дитини тощо.

Ефективність формуального оцінювання значною мірою залежить від вибору техніки, за допомогою якої воно проводиться. Проектуючи урок, учитель визначає, що саме необхідно оцінити на цьому етапі та яким чином будуть використані результати оцінювання. З великої кількості технік формуального оцінювання кожен педагог бере ті, які найкраще відповідатимуть потребам учнів, з якими він працює, поставленим цілям та стилю викладання.

Різні техніки формуального оцінювання допоможуть досягненню таких цілей: мотивувати та надихати учнів, формувати позитивну самооцінку; визначити рівень індивідуального та групового поступу в навчанні; діагностувати зони росту; ідентифікувати слабкі місця; виміряти емоційну атмосферу класу тощо.

Техніки формуального оцінювання

Цей список технік, умовно згрупованих за формою та метою застосування, надасть учителеві кілька ідей та надихатиме використовувати формувальне оцінювання систематично.

Візуальні техніки формуального оцінювання

Техніки, які допомагають унаочнити процес оцінювання за допомогою знаків, сигналів, карток тощо.

<https://cutt.ly/9Z9459U>

http://dnz400.edu.kh.ua/osnovni_napryami_diyaljno sti/laboratoriya_tvorchosti_legosvit/proekt_uspih/

[file:///C:/Users/kzvo6/Downloads/metodichni_rekomer daciji_z_ukr_movi_ukr_lit_ri_zarubizhnoi%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/kzvo6/Downloads/metodichni_rekomer daciji_z_ukr_movi_ukr_lit_ri_zarubizhnoi%20(2).pdf)

Техніки формуального оцінювання визначаються контекстом: потребами та особливостями учнів і завданнями дисциплін, що вивчаються. Те, що добре працює в одному класі, не завжди є доцільним для іншого учнівського колективу. Техніки формуального оцінювання не мають бути складними та часовитратними.

Мовно-літературна освітня галузь

Ці техніки легкі у застосуванні, а також містять величезний потенціал для самооцінювання. Вони створюють безпечну атмосферу і дозволяють учням бути максимально чесними щодо своїх відповідей. Учитель швидко визначити й оцінює як рівень індивідуального та групового поступу в навчанні, так і діагностувати зони росту та проблемні сфери.

1. Техніка із застосуванням карток

- **Так / Ні картки** – учитель ставить запитання, на яке учні відповідають, демонструючи відповідну картку. Таким чином вони самостійно

оцінюють свою компетентність. Учитель може повернутися до того матеріалу, що викликав труднощі, або надати диференційовану допомогу тим, хто потребує.

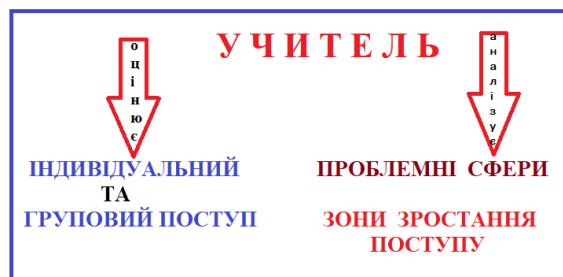
- **Двосторонні картки.** Діти отримують картку, з одного боку якої записують, що зрозуміли з теми і короткий висновок; а з іншого боку те, що зрозуміли частково і формують запитання про те, що ще хотіли б дізнатися

- **Індекс-картки.** Учитель періодично роздає учням картки із завданнями, розміщеними з обох боків (почергово перевертаючи певним боком) та пропонує, наприклад, назвати основні ідеї вивченого матеріалу, узагальнити їх; визначити, що з вивченого є недостатньо зрозумілим; сформулювати свої запитання тощо.

- **Кольорові картки (Світлофор).** У кожного учня є картки трьох кольорів світлофора. Учитель просить учнів показувати карткою відповідного кольору рівень розуміння матеріалу:

- Червоний (я повністю загубився)
- Жовтий (повільніше, я трохи заплутався)
- Зелений (мені все зрозуміло!)

Після сигналу учитель з'ясовує: що зрозуміли діти? Що не зрозуміли?

Прізвище та ім'я учня _____

1

Однозначні й багатозначні слова

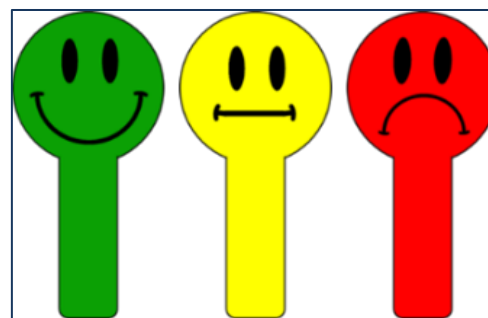
1. Відповідь правило, дописавши пропущені слова.

Багатозначні слова – це слова, які мають _____

Наприклад: _____

2. Підкресліть однозначні слова.

Фонетика, стил, рука, Дніпро, Київ, підмет, слово, гудзик, темний, кобза, епітет, інструмент, диктант, іспит.

<https://naurok.com.ua/didaktichnyy-material-signalni-kartki-140233.html>

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

2. Сигнали рукою

Учитель пропонує учням показувати сигнали, що позначають рівень матеріалу (у ході пояснення понять, принципів, процесу тощо). Попередньо потрібно домовитися з учнями про використання таких сигналів, наприклад:

- Я розумію і можу пояснити (великий палець руки спрямовано вгору).
- Я все ще не розумію (великий палець руки спрямовано в сторону).
- Я не зовсім упевнений у (помахати рукою).

Після ознайомлення із сигналами учитель опитує учнів кожної групи: *Що саме Ви не зрозуміли? У чому відчуваєте невпевненість? Що ви зрозуміли й можете пояснити?*

За результатами отриманих відповідей учитель приймає рішення про повторне вивчення, закріплення теми або продовження вивчення тем за програмою.

Існують варіації цієї техніки, наприклад:

- Великі пальці вгору / вниз - це працює так само, як картки Так / Ні. Учні використовують великі пальці для позитивної або негативної відповіді, як наприкінці шоу у римському Колізеї.

- 1-2-3 пальці – ця техніка працює так само, як кольорові картки. Учні піднімають пальці, щоб відповісти:

- 1 палець (не розумію)
- 2 пальці (зрозуміло не зовсім, але я намагаюсь)
- 3 пальці (зрозуміло повністю).

3. Техніка із застосуванням піктограм / смайлів

- Коло, трикутник, квадрат. Позначте в тексті те, що зовсім не зрозуміло/не прийнятне для вас, трикутником, те що не зовсім зрозуміло - колом, а квадратом те, з чим ви погоджуєтесь.

- **Валіза-м'ясорубка-кошик.** На дошці прикріплені зображення валізи, м'ясорубки та кошика для сміття. Наприкінці уроку / вивчення теми діти пишуть на постітах, що було найкориснішим і що вони візьмуть з собою (прикріплюють до зображення валізи).

<https://www.istockphoto.com/illustrations/miss-green-thumb>

Якщо ви бажаєте емоційно підтримати школяра, скористайтесь такими фразами:

- Щодня тобі вдасться усе краще.
- В тебе є прогрес.
- Ти сьогодні багато працювала/працював.
- Це дійсно щось неймовірне.
- Ти сьогодні гарно працюєш.
- Тепер ти зрозуміла/зрозумів цей матеріал.
- Це завдання вдалося найкраще.
- Старайся, ти можеш.

<https://naurok.com.ua/formuvannya-uyavlen-pro-o-geometrichni-figuri-krug-kvadrat-trikutnik->

*... мені не сподобалося, і я викину це в смітник.
... покладу в рюкзак і заберу з собою.
А ось ... найголовніше покладу в шляпку й запам'ятаю.*

<https://www.dreamstime.com/customer-satisfaction-rating-scale-emotions-smiles->

Мовно-літературна освітня галузь

Визначають, що було цікаво, але вони ще не знають, як використати це (прикріплюють до м'ясорубки), що їм не сподобалось / здалось зайвим / незрозумілим (прикріплюють до кошика).

4. Шкалування

- **Індивідуальне самооцінювання.** На полях зошита учень креслить шкалу і відзначає хрестиком, на якому рівні, на його думку, виконана робота. Внизу – не впорався, посередині – впорався, але виникли проблеми, вгорі – все вийшло. Під час перевірки вчитель обводить хрестик, якщо згоден з оцінкою учня, або малює свій, якщо не згоден.

- **Групове оцінювання.** За допомогою різних шкал (10- бальних, 100-відсоткових, три(чотири)рівневих тощо) можна оцінити різні аспекти уроку

- **Шкала вподобань.** Учням надається 3-5 тверджень дискусійного характеру. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над проблемою / текстом / темою та розпочати обговорення з однолітками. Ці шкали можуть бути зосереджені на узагальненнях про персонажів, темах, конфліктах або символіці. Вони допомагають учням аналізувати, синтезувати та оцінювати інформацію.

Ставити позначки можна крейдою, маркерами або за допомогою магнітів, наліпок, цінників тощо. Також відповідно до мети (визначити рівень індивідуального або групового поступу в навчанні) учні можуть робити це, у першому випадку, - підписуючи ім'я на наліпці, або, в другому випадку, - анонімно.

<https://stock.adobe.com/nl/search?k=stimmungs-messer>

<https://cutt.ly/aZ3iCnW>

Картка самооцінювання

Прізвище, ім'я учня/учениці _____

Дата _____

Критерії	0-2 б.
Я брав/ла активну участь у роботі в класі	
Я сумлінно виконував/ла завдання	
Я аргументовано висловлював/ла власні думки	
Я брав/ла активну участь у підготовці презентації	
Я охоче виконував/ла нестандартні завдання	
Я вдало узагальнював/ла думки інших	
Загальна кількість балів	

Дітям потрібно дати знання, використовуючи їх досвід, і вивести на рівень методології – концепції, висновків, поглядів! Школа наказує за помилки, а потрібно винагороджувати за успіхи.

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

Письмові техніки формувального оцінювання

Ці техніки оцінюють розуміння та вміння учнів формулювати ідеї письмово. Здібності до продукування письмових текстів та дрібна моторика різні у різних учнів. Враховуйте це, особливо якщо ви обмежуєте виконання

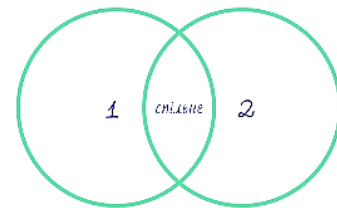
<https://cutt.ly/YZ3fkVg>

таких завдань часовими рамками.

1. Вікторина. Ефективний спосіб оцінити розуміння матеріалу учнями - запропонувати їм самостійно скласти запитання до теми/уроку. Відповівши на власні запитання (у парах, трійках або групах з чотирьох осіб), вони будуть готові до підсумкового уроку.

2. Соціологічне опитування (Діаграма думок). Результати можуть бути оформлені у вигляді різноманітних графічних організаторів, наприклад, Т-діаграми, діаграми Ейлера-Вена тощо.

3. Карта розуму (Інтелект карта). Складанню карти розуму слід навчати, тому плануйте застосування цієї техніки заздалегідь. Це чудовий інструмент самооцінки, який дозволяє учням відображати зв'язки між поняттями через зображені на схемі ключові слова, що представляють ці поняття. Можна скористатися таким ресурсом:

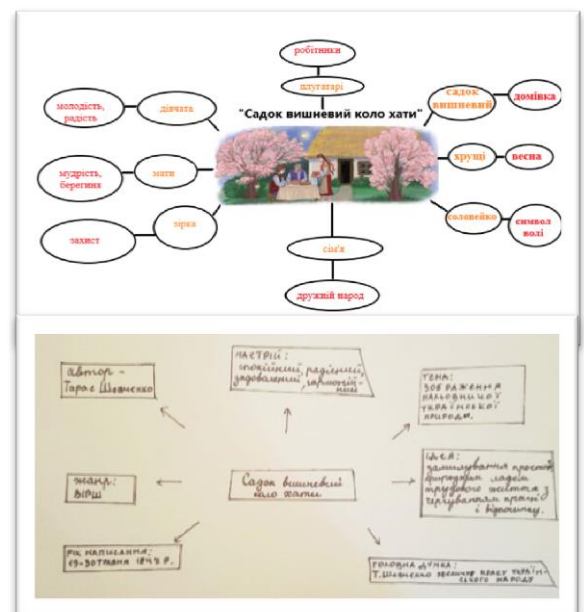
<https://cutt.ly/wZ3f7TH>

4. 3-ХД-Д (Знаю, Хочу дізнатися, Дізнався) діаграма. Ці діаграми дозволяють учням організувати та аналізувати інформацію на уроці, упродовж тижня, місяця. Вони також є чудовими інструментами критичного мислення, які зацікавлюють та мотивують. Вони складаються з трьох запитань:

5. 3-2-1 зворотний відлік. Учні мають зазначити письмово або усно:

- три речі, які вони не знали до цього;
- дві речі, які їх здивували під час роботи над темою;

- ГРА «НАЙСПРИТНІШИЙ І НАЙУВАЖНІШИЙ»**
1. Співзвучне закінчення рядків у вірші називається... (римою).
 2. Образний вислів, що стисло й влучно визначає якість поняття, називається... (приказкою).
 3. Опис зовнішності дійової особи в художньому творі називається... (портретом).
 4. Автор твору «Ярослав Мудрий» — це ... (Олександр Овесь)
 5. Покорник впровадження християнства на Русі - це... (князь Володимир)
 6. Блакитний колір у поезії «Блакить мою душу обвіяла» П. Тичини означає... (молодість, радість)
 7. Соловейко заважає матері «научати дочку» у творі... («Садок вишневий коло хати» Т. Шевченка)
 8. Коли лося з твору С. Гуцала переслідувала вовча зграя, його врятував.... (мисливці).
 9. Сіроманець повернувся в Сашкове село, бо... (Сашко – його друг).
 10. Аби брати вікому не розповіли про зроблене лихо (С. Гуцало «Лось»), Шпичак запропонував їм... (роги від лося).
 11. Перша поетична збірка П. Тичини ... («Сонячні кларети»)

Верголі Л.Т., Чорноморський ліцей ім.Т.Г.Шевченка Чорноморської міської ради Одеської області, 5 кл.

Мовно-літературна освітня галузь

- один приклад, як вони готові застосувати отримані знання на практиці.

Існує безліч варіацій цієї техніки. Нижче наведено кілька пропозицій:

- речі, які вас здивували
- речі, які вас надихнули
- люди, з якими ви будете обговорювати те, про що ви дізналися
- дії, які ви плануєте зробити зараз
- відмінності
- ефекти
- запитання
- ключові слова
- нові ідеї
- проблеми тощо.

6. Есе

- **Однохвилинне есе.** Техніка, яка використовується з метою представлення учнями зворотного зв'язку про вивчене з теми. Для написання есе вчитель може поставити такі запитання: Що найголовніше ви дізналися сьогодні? Які питання залишилися для вас незрозумілими?

- **Есе-підсумок.** Наприкінці уроку/теми учні пишуть три різні тексти, що підсумовують вивчене: перший текст з 75-100 слів; другий – з 30-50 слів; третій – з 10-15 слів.

- **Письмо за шаблоном.** Запропонуйте учням різні шаблони:

(Ця концепція / принцип / процес) схожі на / подібні до _____, тому що _____.

7. Вхідні – вихідні квитки. Вхідні квитки використовуються на початку уроку (учні відповідають на запитання з домашнім завданням або попереднім уроком). Вихідні квитки використовуються наприкінці уроку і мають на меті визначити залишкові знання учнів.

Боделан Н.В., НВК «Балтська ЗОШ І-ІІІ ст. №2 – гімназія» Балтської міської ради Одеської області, 5 кл.

Дітям потрібно дати знання, використовуючи їх досвід, і вивести на рівень методології – концепції, висновків, поглядів! Школа наказує за помилки, а потрібно винагороджувати за успіхи.

Есе́ або **есей** – невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження з конкретного приводу чи питання і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми; це жанр, який лежить на перетині художньої та публіцистичної творчості.

<https://cutt.ly/1Z3hKfy>

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

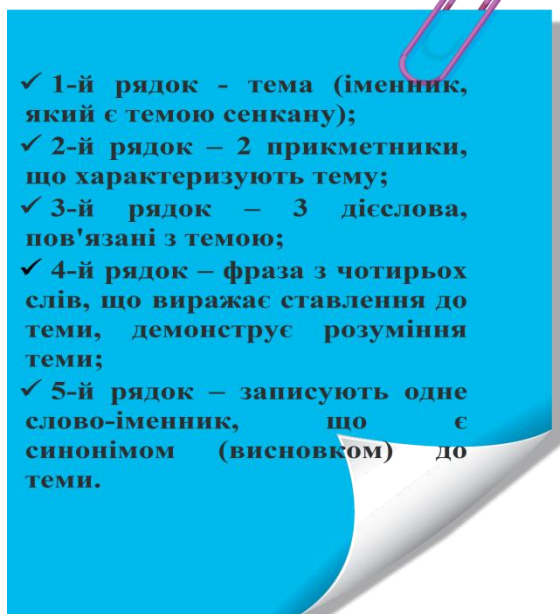
8. Журнал записів. Учні ведуть записи у спеціальному журналі / зошиті / блокноті про своє розуміння теми, концепції або ідеї, що вивчаються. Учитель проглядає записи, щоб побачити, чи учень розуміє тему / концепцію, які вивчаються.

- Варіацією цієї техніки є «**Тижневий звіт**». Наприкінці навчального тижня кожному учневі пропонується дати відповіді на запитання «*Чому я навчився за тиждень?*», «*Що для мене залишилося нез'ясованим?*», «*Які запитання я б поставив учням, якби був учителем?*» тощо.

9. Одне речення

Учням пропонується підсумувати тему або дати відповідь на проблемне запитання уроку одним реченням.

- Різновидом цієї техніки є **сенкан** - вільний вірш з п'яти рядків, що синтезує, узагальнює, резюмує інформацію:

- Також цю техніку можна видозмінити, запропонувавши учням придумати хештег до теми; написати пост у твітер; придумати мотивуючий заголовок для газетної статті тощо.

ОЦІНИ РОБОТУ В ГРУПІ

Поводяться в групі люди:

- сподобався;
- не сподобався;
- немає бажання.

Учасник групи:

- дотримався правил;
- вивали порушував правила;
- завжди не дотримувался правил.

Наступного разу я хочу:

- пропонувати в одній групі;
- пропонувати в кількох групах;
- пропонувати самостійно.

Учасник групи:

- допоміг/ли інші (організувати/виконувати) роботу;
- заважав/ли інші (організувати/виконувати) роботу.

Учасник групи:

- брав/ли роль (або виконував/ли виконували);
- брав/ли роль, яка її виконувати не слід;
- не брав/ли роль.

Група в цілому:

- працює, як команда;
- не працює, як команда.

Продумайте для кожного або кожного:

<https://childdevelop.com.ua/worksheets/8544/>

Сенкан

1. Мова
2. Рідна, барвінкова.
3. Переливається, єднає, дзвенить.
4. Вона – єдина й найцінніша.
5. Доля.

Під час формульовального оцінювання учитель підтримує, вказує на успіхи, формує впевненого в собі учня, який навчається й не боїться помилятися. Як учителю організувати таку взаємодію з учнями?

1. Формулюйте навчальну мету – об'єктивну та зрозумілу для учнів. Спільно з учнями обговорюйте і формулюйте мету уроку.
2. Ознайомлюйте учнів із критеріями оцінювання. Обговорюйте з учнями критерії оцінювання.
3. Забезпечуйте активну участь учнів у процесі оцінювання. Налагодьте зворотний зв'язок. Він має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним.
4. Навчайте учнів аналізувати свою діяльність – рефлексувати.
5. Корегуйте спільно з учнями підходи до навчання з огляду на результати оцінювання.

Мовно-літературна освітня галузь

Усні техніки формувального оцінювання

Спілкування віч-на-віч та взаємодія є одним із найкращих способів залучення та співпраці учнів.

1. Чотири кути. Кути кімнати позначені написами «Повністю погоджуюсь», «Погоджуюся», «Не згоден», «Абсолютно не згоден». Під час відкритого обговорення вчителем виголошується теза / твердження, а діти займають місце в одному з кутів відповідно до їх думки. Існують кілька варіантів цієї техніки, наприклад:

- Чотири дороги. Учні обирають дорогу відповідно до рівня своїх компетентностей, знань з теми:

- ❖ ґрунтова дорога («Забагато пилу, не бачу, куди прямую, допоможіть»);
- ❖ бруківка («Іду рівно, але забагато вибоїн»);
- ❖ шосе («Почуваюсь упевнено, але часом маю пригальмовувати»);
- ❖ автобан («Подорожую самостійно і можу допомогти іншим»).

2. Список «Топ-10». Складання таких списків (генерування та ранжування) допомагає учням проаналізувати вивчене та виокремити головне за визначеними критеріями.

3. Кубування. Техніка, яка сприяє розумінню різних сторін явища / поняття / теми, і може використовуватись як у парі, так і в малій групі. Для виконання необхідний кубик із написаними на кожній грані завданнями. Традиційними є такі шість запитань:

1. Опиши це (колір, форма, розміри).

2. Порівняй це (на що це схоже? від чого це відрізняється?).

3. Добери асоціації (про що змушує думати? що спадає на думку?).

4. Проаналізуй це (скажіть, яким чином це зроблено?).

5. Як його використати (яким чином це можна застосувати?).

ПОГОДЖУЮСЬ	НЕ ПОГОДЖУЮСЬ
АБСОЛЮТНО ПОГОДЖУЮСЬ	АБСОЛЮТНО НЕ ПОГОДЖУЮСЬ

Гроші псують людину.

https://www.youtube.com/watch?v=MYclSysYm_E

https://mattieshome.files.wordpress.com/2018/12/img_0319.jpg?w=1024&h=795

<https://uchika.in.ua/materiali-v2.html?page=20>

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

6. Запропонувати аргументи «за» або «проти» цього (що в ньому доброго чи поганого? займіть певну позицію, використайте повний діапазон аргументів від логічних до безглузких).

4. Трихвилинна пауза. Учитель надає учням трихвилинну паузу, яка дає можливість обдумати поняття, ідеї уроку, пов'язати з попереднім матеріалом, знаннями, досвідом, а також визначитися із незрозумілими моментами. Можна надати мовні кліше для відповіді, наприклад:

- ❖ Я змінив своє ставлення про/щодо ...
- ❖ Я став більш обізнаним щодо ...
- ❖ Я був здивований ...
- ❖ Я відчув ...
- ❖ Я побачив зв'язок ...
- ❖ Я співчував ...

5. Вимірювання температури. Метод використовують для виявлення того, наскільки учні розуміють завдання. Для цього діяльність призупиняється запитанням: «Що ми робимо?». Відповідь на поставлене запитання – демонстрація розуміння завдання або процесу його виконання. У разі роботи в парах або групах учитель може попросити пару або групу продемонструвати процес виконання завдання. Інші у цей час спостерігають.

6. Шпаргалки. Учитель періодично дає учням мовні зразки (вислови, підказки), які допомагають будувати відповідь. Наприклад: Основною ідеєю (принципом, процесом) є _____, тому що _____.

7. Дзига / спінер. Група або пара дітей отримує чотиригранний спінер (на кожній грані напис СПРОГНОЗУЙ - ПОЯСНИ - ПІДСУМУЙ - ОЦІНИ). Діти по черзі запускають спінер і виконують завдання.

https://images.prom.ua/1379295726_pesochnye-chasy-na.jpg

<https://www.facebook.com/groups/706463013473651/posts/987710408682242/>

<https://cdn-icons-png.flaticon.com/512/566/566296.png>

Мовно-літературна освітня галузь

8. ППЗПП (Пригадай, Підсумуй, Запитай, Прокоментуй, Пов'яжи)

- Крок 1: упродовж двох хвилин учні називають і записують найважливіші ідеї з попереднього уроку / теми.

- Крок 2: учні підсумовують ці ідеї одним реченням.

- Крок 3: школярі пишуть одне головне запитання з теми, на яке вони хочуть відповісти.

- Крок 4: надають коментар щодо практичного застосування вивченої теми.

- Крок 5: учні визначають ідею або підтему, щоб пов'язати цей матеріал з основною темою.

9. Дві зірки й побажання.

Застосовується для взаємооцінювання творчих робіт учнів, творів, есе. Учителю пропонує перевірити роботу однокласника, однокласниці. Коли учні коментують роботи один одного, вони не виставляють оцінки, а вказують на два позитивні моменти – «дві зірки» – і на один момент, який потребує доопрацювання – «побажання».

Креативні техніки формування оцінювання

Такі техніки зацікавлять тих учнів, у яких домінуючим є кінестетичний стиль навчання.

1. Ілюстрація / Ескіз / Скетч / Комікс / Скрайбінг. Використання візуальних зображень для встановлення зв'язків та їх пояснення.

2. Реклама / Памфлет / Мультимедійний плакат / Інфографіка. Ви можете використовувати для цього онлайн інструменти, наприклад:

- <https://www.thinglink.com/> ресурс для створення інтерактивного плакату, може використовуватись як для індивідуальної роботи, так і для групової;

- <http://www.padlet.com> віртуальна дошка для групової роботи;

<https://cdn-icons-png.flaticon.com/512/566/566296.png>

<https://anagarciaazcarate.files.wordpress.com/2012/01/imagen.jpg>

Творчим особистостям будуть до смаку техніки, які передбачають створення оригінального продукту.

РОДИ ЛІТЕРАТУРИ

<https://zno.if.ua/?p=1351>

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

- <https://bighugelabs.com/motivator.php> ресурс для створення мотиваторів;
- [Infogr.am](https://infogr.am) надзвичайно швидкий і простий у використанні сервіс для створення інфографіки;
- [PiktoChart](https://piktochart.com) (простий у користуванні та ефективний генератор інфографіки);
- [Canva](https://canva.com) (дозволяє користувачам створювати інфографіку, а також безліч іншого друкованого та цифрового вмісту).

Також для створення плакатів, мотиваторів тощо можна використовувати традиційні матеріали: папір, маркери, фарби, клей, стікери тощо.

3. Комікс. Для створення коміксів можна скористатися такими інструментами, як [Pixton](https://pixton.com) або [Comic Master](https://comicmaster.com). А можна малювати від руки паперові комікси.

4. Think-Ink-Pair-Share. Ця техніка передбачає послідовне виконання завдань:

- Крок 1: учні індивідуально розглядають/обмірковують питання / проблему / тему.
- Крок 2: учні індивідуально записують свої думки у зручний для них спосіб.
- Крок 3: школярі об'єднуються у пари і обговорюють те, що вони написали.
- Крок 4: кілька пар за бажанням або на вибір учителя діляться результатами обговорення з усім класом.

Рухові техніки формувального оцінювання

Поєднання оцінювальних технік із фізичними рухами та активностями не тільки мають методичний потенціал, а й сприяють кращому самопочуттю дітей та підвищенню мотивації до навчання.

<https://naurok.com.ua/post/komiksi-na-urokah-rozvaga-chi-dieviy-navchalniy->

<https://img1.freepng.ru/20180216/qxq/kisspng-infographic-download-business-icon-vector-business->

<https://naurok.com.ua/post/komiksi-na-urokah-rozvaga-chi-dieviy-navchalniy-instrument>

Мовно-літературна освітня галузь

1. Бліц-побачення. Діти у внутрішньому та зовнішньому колах стоять обличчям один до одного, утворюючи пари. У парах учні ставлять один одному складені ними запитання і відповідають на них. Після цього пари змінюються за годинниковою стрілкою, і діяльність повторюється.

<https://cutt.ly/cZ3Qm7U>

2. Мозковий штурм «Карусель». У класній кімнаті розміщено великі аркуші паперу з написаними на них темами. Учні в малих групах по 4 особи підходять до кожного аркуша, проводять мозковий штурм своїх ідей щодо зазначеної на ньому теми та записують їх. Коли «карусель» припиняється, учні обговорюють свої висновки.

НВК «Балтська ЗОШ I-III ст. №2 – гімназія»
Балтської міської ради Одеської області, 5 кл.

3. Обернись і обговори. Ця проста техніка обговорення використовується для найкращого ефекту під час пояснення, міні-лекції вчителя або виступів інших учнів. Педагог ставить цікаве запитання з теми. Учні повертаються до сусіда і обговорюють питання один з одним

НВК «Балтська ЗОШ I-III ст. №2 – гімназія»
Балтської міської ради Одеської області, 5 кл.

4. Панельна дискусія. Учні обирають певну роль (як варіант, їм присвоюється роль учителем, не беручи до уваги їхню власну думку). Діти мають аргументувати обрану або присвоєну позицію, а потім обговорити її під час панельної дискусії. Також обговорення може відбуватися у форматі дебатів.

https://bai.by/sites/default/files/imce/user73/1_54vc4-qjibcacuphd2mua.png

5. Подкаст. Це хороша техніка для розвитку медіакомпетентності та креативності, а також комунікативних навичок. Учні можуть виступати експертами з різних тем, готуючи серію подкастів (коротких аудіо записів). Для цього можна використовувати такі інструменти, як **Easy Podcast**, **djPod**, **Podbean**, or **Audacity**.

<https://cutt.ly/dZ3RXbd>

6. Інсценізація. Ця техніка дозволяє використовувати сюжети з книг чи будь-яку концепцію, що ілюструє тему.

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

7. Перевірка помилок. Учитель виголошує поширене неправильне уявлення про тему або найпоширеніші помилки. Учні погоджуються або не погоджуються з виголошеним твердженням та обговорюють результати.

8. Вибувайлик.

Крок 1: учитель ставить запитання чи дає завдання. Учні індивідуально відповідають на аркуші паперу, на якому складають список мінімум 3 думок / відповідей / тверджень.

Крок 2: учні встають, а вчитель запрошує одного когось поділитися однією із записаних ідей. Усі уважно слухають та викреслюють у себе те, що вже сказав інший учень.

Крок 3: учні сідають, коли всі їхні ідеї були названі групою.

Крок 4: учитель продовжує запрошувати учнів відповідати, поки всі не сядуть. Оскільки вчитель слухає ідеї чи інформацію, що є спільною для учнів, він може встановити, чи існує загальний рівень розуміння теми, чи існують прогалини у знаннях та критичному розумінні матеріалу.

9. Голосування ногами

Крок 1: учитель заздалегідь готує 3-5 суперечливих тверджень з теми.

Крок 2: учитель оголошує одне твердження, учні індивідуально стають відповідно до уявної шкали «Повністю згодна/ен» - «Абсолютно не згодна/ен» (подібні написи можна розмістити на протилежних стінах класу).

Крок 3: після того, як всі оберуть своє місце, 2-3 учні проговорюють свою думку.

Крок 4: учитель оголошує друге твердження, і все повторюється.

<https://cutt.ly/WZ3Yo69>

НВК «Балтська ЗОШ I-III ст. №2 – гімназія»
Балтської міської ради Одеської області, 5 кл.

<https://selzimg.s3.amazonaws.com/items/165430/dr30pqlzz4s/original.jpg>

Мовно-літературна освітня галузь

Робота в групах за технологією кооперативного навчання є універсальною технікою, яку можна застосовувати під час формувального оцінювання. Оптимальною кількістю учасників є 4 особи в групі. Об'єднавши учнів у групи, можна розподілити ролі за такою процедурою:

Спрямовувачі: мають завдання спрямовувати груповий процес, утримувати групу на завданні. Наприклад, Спрямовувач може регулярно перевіряти, щоб результати були підсумовані, а робота йшла далі.

Залучальники/комунікатори: їхнє завдання забезпечувати рівний доступ і участь усіх учасників групи. Залучальник, наприклад, може надихати мовчазних учасників висловитися, а говірких учасників помовчати за необхідності.

Хронометристи: їхнє завдання – допомогти мікрогрупі вчасно знайти спільне рішення, ефективний спосіб виконання і завершити завдання вчасно. Таймкіпери/хронометристи, наприклад, допомагають учасникам мікрогрупи створювати швидші способи виконати дію.

Записувачі: їхнє завдання – забезпечити, щоб голос кожного учасника групи був узятий до уваги та записаний. Записувач відповідатиме за запис резюме їхньої роботи на великому аркуші паперу.

Ролі можна змінювати в різних раундах виконання завдання (наприклад, за годинниковою стрілкою).

Окремо можна зазначити універсальні, ефективні та легкі у застосуванні електронні техніки формувального оцінювання, а саме Plickers <https://get.plickers.com/>, Kahoot <https://kahoot.it/>, Poll every where <https://www.polleverywhere.com/>.

Крок 1: підготуйте для кожної групи набір маркерів різних кольорів за кількістю учасників групи (червоний, синій, зелений і чорний). Попросіть учасників вибрати один із маркерів.

Крок 2: попросіть учасників, які вибрали певний колір, підняти руку: вони отримують завдання/роль. Призначте кожній кольоровій групі одну з наведених ролей.

ПРОПОНОВАНІ РОЛІ В КООПЕРАТИВНОМУ НАВЧАННІ

<https://cutt.ly/CZ3DeFt>

<https://cutt.ly/123CUdO>

Модуль 5. Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура

Список використаних джерел

1. Головіна О. Навіщо та як учням оцінювати себе. Закордонний досвід <https://nus.org.ua/articles/navishho-tayak-uchnyam-otsinyuvaty-sebezakordonnyi-dosvid/>
2. Морзе Н.В., Барна О.В., Вембер В.П. Формувальне оцінювання: від теорії до практики // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. –2013. № 6. – С. 45-57.
3. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017.
4. Оцінювання в Новій українській школі: ресурс для розвитку замість вироку <https://nus.org.ua/view/otsinyuvannya-vnovij-ukrayinskij-shkoli-resurs-dlyarozvytku-zamist-vyroku/>
5. Формувальне оцінювання на уроках української мови й літератури у 5-9 класах. Гапон Л.О. // Актуальні проблеми лінгводидактики в сучасному освітньому середовищі / за заг. ред. Г. І. Дідук-Ступ'як, Т. М. Миколенко, М. В. Пігур. Тернопіль, 2020. С. 145-147.
6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
7. Кабан Л. В. Формувальне оцінювання навчальних досягнень учнів у новій українській школі // Народна освіта. – 2017. – Вип. 1.
8. Концепція Нової Української Школи <http://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2017/07/konczepczya.pdf>
9. Локшина О. Інновації в оцінюванні навчальних досягнень учнів у шкільній освіті країн Європейського союзу. Порівняльно-педагогічні студії. 2009. № 2.
10. Морзе Н. В. Формувальне оцінювання: від теорії до практики / Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П. // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2013.
11. Про кліпове мислення від кліпера. Руйнуємо стереотипи <http://www.osvitaua.com/2020/09/91459/>
12. Формувальне оцінювання на уроках української мови літератури у 5-9 класах. Гапон Л.О. // Актуальні проблеми лінгводидактики в сучасному освітньому середовищі/ за заг. ред. Г.І.Дідук-Ступ'як, Т.М.Миколенко, М.В.Пігур. Тернопіль, 2020.
13. Щербак О. І., Софій Н.З., Бович Б.Ю. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень: Навчально-методичний посібник / За наук. ред. О.І. Щербак. – Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», – 2014.